

„СОЦИАЛИСТЪ“

излиза въ Вторникъ и Петък

Редакцията и Административната се намиратъ  
въ БЪ. СОФИЯ.Неплатени писма не се  
приематъ.

Ръкописи не се връщатъ

# СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

LE SOCIALISTE

Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Redaction  
„SOCIALISTE“  
Sophia.

DER SOZIALIST

Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei

Аб онаментът се прѣдплаща

За год. лева 10 —

„ 6 м. „ 5 —

„ 3 м. „ 2 50.

За въ ст ранство 1/4 лева.

Единъ брой 10 ст.

За обявления се плаща по  
15 ст. на редъ на 4 страни.

Мнозина отъ абонатитѣ на „Денъ“ се оплакватъ, че не получаватъ редовно списанието, по причина че имъ биле погрѣшени адреситѣ. За да не ставатъ за въ бждѣще такива грѣшки, администрацията моли Г-да абонатитѣ, да иматъ добрината да съобщатъ точно: името, фамилията и мѣстожителството си.

При това умоляватъ се всички, които не сж си платили абонамента за 1 и 2 полугодие, да побързатъ да го внесатъ, защото VII и VIII книжка нѣма да се испрати никому, който не е платилъ.

Всичко що се отнася до списанието: писма, пари и др. да се испраща до администрацията.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА.

## НѢЩО ПО СТАТИСТИКАТА.

Въ по напрѣдналиѣ страни хората обрѣщатъ голѣмо внимание на статистиката. Отъ една страна самитѣ правителства събиратъ и обнародватъ статистически данни по всичкитѣ области на живота, а ота друга — широкитѣ и бързи съобщения, развития печатъ и въобще високата култура, помагатъ на частни лица и дружества да събиратъ по лѣсно най разпообразни свѣдения за положението на хората, собствеността, престѣпността, търговията, образованието и т. п.

У насъ, разбира се, нѣма още нито едно нито другото. Ако остане нуждата отъ добра статистика да ни се наложи отъ врѣмето, то ний много има да чакаме догдѣ добиемъ необходимитѣ улеснения за събиране факти и цифри изъ различнитѣ области на българския животъ. Но ний това не можемъ да правимъ. Държавата трѣбва да помогне въ тоя случай.

Вече въ много отношения напата буржуазна държава е била принудена да усилва културното развитие, да го ускорява и да постига по виспитѣ му степени. Всичкитѣ съществени учреждения и пововѣдения, които имаме отъ 1878 г. сж плодъ на една силна държавна намѣса въ разнитѣ области на живота. Благодарение на таа намѣса, ний имаме сегашнитѣ желѣзници, пощи, телеграфи, телефони, Пернишката мина, земледѣлчески каси, нѣколко гимназии, висше училище, занаятчийски училища, народна банка, разсадници, болници, държавна печатница, арсенали и т. п. Иначе не можеше и да бжде; единъжъ създадена като независима държава, България не можеше да стои на едно мѣсто, тя трѣбваше да бърза напрѣдъ за да не изгуби смисълъта на своето самостоятелно съществуване. Слабата частна инициатива, ниската степенъ на политическото съзнание въ населението, ниската степенъ на индустрията и въобще всичкитѣ общественно-економически

отношения, оставени намъ въ наследство отъ Турското врѣме, сж единъ топузъ за краката на българската буржуазия, която трѣбва бързо да се качва по сълбата на свърѣмнената цивилизация. За това напата държава, подъ диктатурата на западно-европейския капитализъмъ, дойде да подпиратъ тоя топузъ, и да го прави по легъ; наптитѣ буржуазни партии при всичката си сакатостъ и недоразвитостъ, безъ да го искатъ и съзпаватъ, може би, бѣха принудени да взиматъ участие въ таа роль на държавата.

Държавата трѣбва ди продължава по тоя пжтъ. И за напрѣдъ нейната намѣса ще бжде единъ отъ можжитѣ фактори, единъ отъ съществениитѣ елементи на общественно-економическото ни развитие.

Така щото ний не казваме нѣщо необикновено у насъ, ако искаме отъ нея да подобри и статистиката.

Държавата е създадена сегашното статистическо бюро; ний искаме щото и въ тоя случай тя да отиде по нататкъ — да издигне статистиката на една височина, при която тя би могла да бжде най полезна за обществото. Въ това тя ще бжде улеснена отъ самитѣ учреждения, въ архивитѣ на които лежи огроменъ материалъ, трупанъ съ години; тоя материалъ трѣбва да се събере, разпрѣдѣли и обнародва. Вънъ отъ това, трѣбва да се пазначатъ особенни лица, които било сами, или чрѣзъ оргнитѣ на властѣта, ще могатъ да събиратъ свѣдения изъ различнитѣ области на селския и градския животъ. Сетитѣ, по честото и редовно напечатване на добититѣ резултати би било едно важно допълнение къмъ горнитѣ подобрения.

Статистиката е едно можщо оржие на прогресса. Ако се подобри, тя постоянно ще ни дава една жива картина на народния животъ, по която всѣки ще може да чете нуждитѣ и неволитѣ на населението. Богатия статистически материалъ не ще се забави да укаже своето влияние за проясняването на политическитѣ борби; той ще даде едно добро срѣдство на прогресивнитѣ хора въ борбата имъ съ наптитѣ реакционери. Добрата статистика може да внесе така сжщо своето благородно влияние и въ напния печатъ, който не ще може така много да се занимава съ дрѣбнави работи прѣдъ голѣмитѣ и очевидни нужди на страната. Много въпроси ще намѣрятъ въ статистиката добръ материалъ за своето рѣшение и ще могатъ да легнатъ въ основата на една по здрава политика за напрѣдъка на България.

Покрай многото важни закони, които има да изработва сегашното Събрание, то би трѣбвало да се занимава и съ въпроса за подобрието на статистиката. Но дали русофилюющитѣ либерали, консерваторитѣ и радославиститѣ ще обрнатъ сериозно внимание на него? Дали тѣ ще бждатъ наклонни да отетѣпятъ поне прѣдъ умѣренитѣ искания на прогресса? Това нагледно ще ни покажатъ фхнитѣ дѣла.

Ще забѣлжимъ само, че една добра статистика може да пролѣе голѣма свѣтлина въ ония клошета, гдѣто реакционеритѣ, притѣснителитѣ, народнитѣ експлоататори обичатъ да има една гѣста и непроницаема мъгла.

Г. Георгиевъ

## ВЪТРЕШНА ХРОНИКА.

— Народното Събрание, дневенъ редъ за VIII Засѣдание, Понеделникъ, 31 Октомврий, 1894 г. I. Докладъ отъ Комиссията по провѣрката на изборитѣ въ Околитѣ Татаръ Пазарджикска, Ихтиманска, Панагюрска, Пещерска, Акъ-Каджларска и Силистренска. II. Първо четение на Законопроектитѣ: 1) за изменение размѣра на Общинската и Окр. върхнина; 2) за сгрунирване общинитѣ; 3) за признаване Рилския манастиръ съ всичката негова територия за отдѣлна община; 4) за земледѣлческитѣ каси; 5) за отмѣнение закона за емериталната каса за чиновницитѣ и служащитѣ по гражданското вѣдомство; 6) за повдигането на коневѣдството въ България и 7) за собствеността и нейнитѣ ограничения. III. Прѣдложение отъ Д-ра II. Минчовича по Правилника за Вътрѣшния редъ на Народ. Събрание. IV. Прѣдложение отъ Янко Сакъзовъ за провизорно измѣнение на чл. 4-ий отъ Вътрѣшния Правилникъ. V. Прѣдложение отъ Д-ра М. Такева за избиране депутации, която да положи вѣнецъ върху гроба на усопния Императоръ Александъръ III-й.

— Отъ нѣколко мѣста сж събирани помощи за напния другаръ Н. Суликовъ. Въ Хасково другаритѣ ни напечатали покани за тѣзи цѣлѣ. Съобщаваме, че другаря Суликовъ отдавна е пуснатъ отъ Търновския затворъ и се намира на работа сега въ Казанлъкъ.

— Помнатъ читателитѣ писаното ни за Санитарната Дирекция, гдѣто не взела на-врѣме мѣрки по вариолата въ Видинъ. Сжщата дирекция въ скоро едно врѣме испрати въ редакцията ни едно опровержение, което ний съжаливаме, гдѣто не можаме веднага да напечатаме въ вѣстника си. Въ това си опровержение Санит. Дирек. пише, че „помогъ е тя добила телеграфическо увѣдомление отъ Видинския Окръженъ Лѣкаръ за появяването на вариолата, незабавно телеграфически препорѣчала“ необходимитѣ за това мѣрки.

Ний имаме положителни свѣдения, които ни говорятъ, че опровержението на Санитарната Дирекция е само прикриване на истината. Ний нѣмаме никакъвъ интересъ да хвѣтряме напразни обвинения върху когото и да било и ний ще бждемъ послѣднитѣ, които ще затулимъ очи прѣдъ несъмненитѣ заслуги на нѣкои млади сили по санитарната частъ у насъ; обаче интересътъ на общественото здравие го изисква, щото онѣзи учреждения, които сж създадени да бждатъ върху него, да бждатъ вискателни и много вискателни както къмъ себе си, така и къмъ подчиненитѣ тѣмъ органи. Въ опровержението на Санит. Дирек. не се споменува кои е получено увѣдомлението за вариолата въ Видина и кои сж препорѣчани мѣрки прѣдъ нея. Тукъ е цѣлния въпросъ.

— В. „Народенъ Приятель“ пакъ ни угости съ своята логика и изикъ. Ний писахме, че князъ зима много пари, а тоя вѣстникъ отговори, че той трѣбва да ги зима, защото: 1) той зимагъ най малко отъ всичкитѣ монархически господари на свѣта; 2) защото единъ сиромахъ не може да върши работата на княза; 3) защото „чернотитѣ“ искали да го убиватъ и 4) защото Прудонъ билъ рѣкълъ, че „колкото народа е по динъ, толкова управле-

нието му е по скъпо. Ний очаквахме да видимъ за какви народоползнии цѣли княза харчи 1,680,000 лева годишно държавни пари, а тѣ ни отговарятъ, че той получава най малко и т. н. Но кой дава голѣмѣтѣ заплати на другитѣ царе и князе? Народитѣ ли или тѣхнитѣ Радославовци и Стоиловци? Сетиѣ, ако сиромаситѣ не могатъ да вършатъ ония работи, които върши княза, то въ всѣки случай тѣ биха могли да видятъ въ него единъ добъръ и снестовенъ владѣтель, който при това е богатъ и би можалъ да намали много отъ своята държавна заплата. Ако „черпачитѣ“ искали да го убиятъ, то има стражари, чиновници, министри и канвои, които го пазятъ; трѣба ли за това да получава отъ сѣшитѣ тия сиромаси луксозни заплати? Но най силно може да се опре *Народенъ Приятель* на Пруденовото изражение, което той поддържа. Народа е простъ, та управницитѣ сами си опрѣдѣлятъ заплатитѣ, прѣскаятъ народния трудъ и правятъ управлението скъпо. За примѣръ земете самитѣ радослависти; тия хора намѣрили една „дива“ страна, страна безъ развито политическо и културно съзнание, намѣрили, гдѣто се казва „село безъ кучета“ и искатъ да дойдатъ на властъ безъ яка, солидна партия и безъ уважение въ народа. Разбира се, че тѣхното управление ще бѣде скъпо и угнетително; то не може да бѣде друго, защото нѣма поддръжка въ народа; то може да се облега само въ княза, и ето защо г-да демократитѣ отъ *Стража* и *Народенъ Приятель* му правятъ 990 поклона въ часъ.

—Учителитѣ въ село Гложене. Тетевенска околия, още не биле си получили заплатитѣ за м. Септемврий, Октомврий, Ноемврий и Декемврий отъ *миналата година*! Гложенската община била бѣдна, та помолила Министра на Народното Просвѣщение да направи да се плати на даскалитѣ отъ държавата; Г-нъ Радославовъ обѣщавалъ, но и до сега нищо не направилъ. Е, зеръ, учители, тѣ могатъ и безъ пари да служатъ, ний да гледаме да угодимъ на военитѣ, защото само тогава Рачо Петровъ ще е съ насъ. На ли тѣй, г-нѣ министри?

—Помолени сме да запитае тия господа, които събраха около 1500 л. отъ Софийскитѣ граждани за даване банкетъ на студентитѣ отъ В. Училище, какво сж направили тия пари? Ето 4—5 мѣсеца става, а никой нищо не знае за тѣхъ. Да не би да сж забравени у нѣкого? Желателно е подобни работи да не се държатъ въ тайна, за да не пораждатъ съмнѣние въ никого. Сжщо и за паритѣ, които се събираха за фотографияне на шпионитѣ — и за тѣхъ не се знае нищо.

Като ставаме отзивъ на тия двѣ запитвания, нашето мнѣние е, ако би да се намѣрятъ тия пари, да се дадатъ подарѣкъ на студентското дружество „Наука“. Нека това бѣде единственната награда на нашата младежъ, за нейната самоотвержена дѣятелностъ. Иматъ думата „Стража“ и „Миръ“.

—Главния учител на Севлиевското първоначално училище, *Петръ Д. Неновъ* билъ страшенъ врагъ на *четението*! Милостта му догадилъ, че нѣкои учители обичали повечето да прѣкарватъ врѣмето си въ четение, отколкото въ безполезни труфѣния, свиква училищното настоятелство веднага, като го моли да вземе мѣрки за сипранието на тая язва — четението. До колко настоятелството е уйдисало на акъла на г-нъ Н., и да ли то не му е напомнило обязанноститѣ, които той има, като учител, ний не знаемъ. (Обаче, туй което до сега знаемъ, е че господство му не за пръвъ пѣтъ се упражнява въ тия си знания. Въ блаженното врѣме на Стамболова, той се е занимавалъ само съ клюки, мюзевирства и нископоклонничество прѣдъ силнитѣ на дѣни, шпиониралъ е своитѣ другари и на улицата и въ училището, и на врѣдъ, гдѣто му се е удало случай; дори е подслушвалъ нѣкои и подъ прозорницитѣ на кащитѣ имъ. Само тѣй, той е достигналъ до главенъ учителъ. Заради тия му патристически дѣйствия гражданитѣ тая година телеграфирали на г. Радославова, да ги отърве отъ тоя човѣкъ, ала оплакванието имъ останало безъ послѣдствие! Да ли и сега, г-нъ Неновъ, не е прѣдчувствувалъ, че и новитѣ „горгорбашии“ сж наклонни да оставатъ задоволни и благодарни отъ подобенъ родъ патристическа дѣятелностъ на своитѣ подвѣдомственици? — Ако не е тѣй, отдавна г-нъ Н. би излѣзалъ отъ кръга на учителитѣ.

—Какъ сж възпитани нашитѣ учители. Разградския учител Н. Н. закъснѣлъ веднѣжъ съ 15-тина минути да се яви въ училището. Съ явяванието си въ училищната стая, главния учител С. го нагърбява, и въспрѣчвавшието, грабва една линия и ударва противни на главата толкова силно, щото линията се пречупва на парчета, грабва сетѣ единъ столъ, но го задържатъ другитѣ учители, грабва масицината и несполучливо я разбива въ стенета, грабва още веднѣжъ една четка и ѣ заграпа надъ гла-

вата на Н., която прѣхвърква прѣзъ главата му и счува единъ джамъ. Милостта му билъ писаръ по напрѣдъ и отъ такъвъ станалъ възпитателъ на младото поколение. Щастлива България, която има учители побойници!

—Българскитѣ социалисти-студенти въ Фрибургъ основали една единадесеточленна група, която съ едно писмо до Ценгралния Комитетъ, счита себе си частъ отъ Българската социалистическа партия, на която тѣ ще оказватъ съдѣйствие споредъ силитѣ си. Ний поздравяваме нашитѣ млади другари, които вѣтъ отъ границитѣ на България пращатъ своето нравствено подкрепление на нейната социалистическа партия; съ това тѣ даватъ добъръ примѣръ на прогресивната интелигенция и показватъ, че нейното мѣсто е въ редовъ тѣ на най прогресивната партия; ний поздравяваме Фрибургскитѣ социалисти-студенти, изъ които може би мнозина утрѣ ще се турятъ въ първитѣ редове на тая партия.

—Отъ Габрово ни съобщаватъ нѣкои твърдѣ непристойни работи на единъ тамошенъ докторъ по отношение къмъ прѣкрасния полъ. Но ний ще чакаме по достовѣрни свѣдения. Тоя докторъ е единъ отъ представителитѣ на сегашната буржуазна нравственостъ!

—Който мине край Черната Джамия, вижда прѣзъ вратата ония три препречени дървета, на които Стамболовъ обѣси Миларовъ и др. Защо до сега е оставенъ да стѣрчи тамъ тоя мраченъ паметникъ на тиранията и да вдѣхва тѣжки, неприятни впечатления на минувачитѣ? Да не би за да напомни на гражданитѣ, че нѣкои отъ днешнитѣ управници сж бивши другари на Стамболова, или че отъ бѣсилката ще има потребъ още? Съборете я г-да! Срамъ е Софийскитѣ улици да се красятъ съ паметници отъ врѣмената на варварството, деспотизма и Баташкитѣ герои! Срамъ е редомъ съ Висшето Училище, Народното Събрание и библиотеката да стои и страшилището на сръбненѣковния мракъ!

—Отъ Застрахователното дружество „България“ въ Руссе получихме едно писмо, въ което избличава застрахователното дружество „Дачия-Ромѣния“, че не е дало припадащото се общестеніе на нѣкои изгорѣли постройкы въ Котелъ.

—Въ Кюстендилъ е изключенъ единъ ученикъ на име Бръдаревъ по настояването на извѣстнитѣ учители Стамболовисти Черноколевъ и Стойновъ и тамошния приставъ се разпорѣдилъ да бѣде интерниранъ. Той го повикалъ въ участъка и му казалъ съ едиль грубъ тонъ: „поскоро се махай отъ тукъ за да т не сполети друго нѣщо“. Изднешнитѣ управляющи види се много имъ се харесва Стамболовската вселителна система съ помощта на полицията. . .

## СМЪРТНОТО НАКАЗАНИЕ.

Мѣжду точкитѣ на программата проектъ въ брошурата на Д. Ризовъ се намира и точка 11, която гласи: „Да се унищожи смъртното наказание за всички прѣстѣпления.“

—Че защо ли автора не се ограничи съ това, ами прибави още: „и, ако туй не се допустне, то поне за политическитѣ прѣстѣпления.“? — Веднажъ убѣденъ човѣкъ въ нѣщо, трѣба да го поддържа и да се стрѣми да го прокара, щомъ съзнава, че това е правдата, а не да употребява условіето: „ако не се допустне. . .“

Такава точка се намира и въ программата на „Р. С. Д. Партия“, по тамъ нѣма ограничения или каквито и да е условия — да се отмѣни смъртното наказание, и туй то.

Противъ смъртното наказание сж били всички гении съ човѣколюбиви идеи. Противъ него сж социалиститѣ, които виждатъ въ това единъ остатѣкъ отъ варварскитѣ врѣмена, едно ужасно и отвратително отмѣщение на обществото, или по добръ на управляющитѣ, които сж си присвоили правото на общественни пълномошници.

Правото, което, въ едно по блиско или по отдалечено минало, е ималъ бащата надъ дѣцата си, мѣжътъ надъ жена си, дѣцата надъ старцитѣ — правото на животъ и смъртъ — е станало съ врѣме право на обществото (въ лицето на неговитѣ самозванни прѣдставители).

Смъртното наказание е гнусно узаконено право, което държавата упражнява надъ лич-

ноститѣ. Защото единъ индивидуумъ, по влиянието на извѣстна причина е убитъ, та държавата, чрѣзъ устата на короновани и некороновани глави, дава заповѣдта: „Махайте го отъ лицето на земята, убийте и него!“ Но, това не е наказание! Това е едно грубо и отвратително отмѣщение! Това е тѣй нарѣчений talion: „Зжбъ за зжбъ, око за око!“ — Мораль! . . .

Защото единъ индивидуумъ е недоволенъ отъ сѣществуващия порядѣкъ въ едно дѣлено врѣме, и защото не е успѣлъ да извърши прѣдначертаното, понеже билъ прѣдварително хванатъ, силнитѣ на денѣтъ искомандуватъ: „Распи, распи его! тоя прѣдатель, тоя измѣнникъ!“ А ако бѣше успѣлъ, той щѣ да бѣде герой на дѣни и въспичвалени цѣхъ да му плѣтжтъ много креатюри! . . . „Като политически прѣстѣпници, могатъ да попаднатъ хора най благородни, най интелигентни, най горѣщитѣ защитници на отечеството. Въ такъвъ случай дѣйствующето правителство има на disposizione всичкитѣ сръства да осжди на смъртъ тѣзи, които не му се правятъ, като уреждава особенни съдилища и назначава на съдейски длѣжности хора, които да дѣйствуватъ съ сила на заплатата.“ (Юридич. прѣгледъ; год. I, кн. VIII, стр. 365)

Убийството, извършено отъ една личностъ, не дава никакво право на обществото да извърши второ убийство. Обществото има други сръдства за собствената си защита, а не смъртното наказание: това е отмѣщение, това го прави да бѣде чисто и просто единъ простъ убиецъ. Да, обществото става убиецъ на собственитѣ си членове! И ний социалиститѣ, както и всички човѣколюбиви и съ положителенъ умъ хора, считаме за злодѣйние всѣко посѣгателство надъ човѣчески животъ! Че убийството било ставало на едро, чрѣзъ войната, или на дребно, чрѣзъ убивание на убици, крадци, подпалвачи; то въ социалистич. законъ се счита все за злодѣйние. Ний глѣдаме съ ужасъ на бѣсилката и пожѣтъ на палача, както глѣдаме съ ужасъ на войната. Оня отъ Мойсеевитѣ заповѣди, които казва: „Не убивай!“ ний я прилагаме съ еднаква сила къмъ личността, както и къмъ обществото. Ний не признаваме никому правото да расплага съ живота на другито. Ний не мислимъ, че убийството, извършено отъ едного само, е повече престѣпно отъ онова убийство, което се извършва отъ палача, въ името на нѣвакво си правителство, на нѣкаква си държава. . .

Своего ужасно вътрѣшно вълнение, по поводъ на едно таково убийство „въ името на закона“ Француския социалистически депутатъ Шовиеръ е изказалъ въ слѣдующитѣ думи: „Браво! Дейблеръ (името на палача на Френска Република), ти само имашъ право да прекъсвашъ живота на убиецъ! Ти наказвалъ убийството чрѣзъ убийство, несъзнателно, както дивитѣ звѣрове; както падающия камѣкъ; както търкалящата се прѣспа; както задушавяющия миненъ газъ; както вулкана, който засипва и изгаря; както всичко, което убива безмисленно, инстинктивно, отъ яростъ, фатално. . . .“

„Да, ти прѣдставлявашъ духѣтъ на отмѣщението, узаконената умраза! Ти си спомогателната ръка на XIX вѣкъ, който вижда правосъдието въ дивашкото уравнение: „Злодѣйнието за злодѣйние; убийство за убийство, атентатъ за атентатъ.“

„Великъ образъ на миналото, когато Бекария искаше да строши, когато Монтескьо би унищожилъ, господствувай отъ тронѣтъ си, издигналъ надъ куповѣтъ отсѣчени отъ тебе глави, за които и Тамерланъ би ти завидѣлъ! . . .“

Науката, чистият разум, нѣкои законодателства и горчивият опитъ сѣ се съгласили, дошле сѣ до едно общо заключение, че смъртното наказание е безполезно и че то скоро ще се прѣмахне отъ лицето на земята.

Въ много страни законодателя е отгѣнилъ смъртното наказание. Първа е Тосканската областъ, която въ лицето на управителя си Леополда е имала единъ почитателъ на Беккариевитѣ възгледи. Тамъ е било отгѣнено смъртното наказание въ 1786, послѣ въстановявано и отгѣнявано на нѣколко пѣти, и окончателно отгѣнено въ 1859 год. Въ Романия е отгѣнено въ 1864 г. Въ Португалия — въ 1866. Въ много отъ Сѣверо-Америк. Съед. Държави — отъ 1848 г. насамъ. Въ много отъ Германскитѣ Държави — по пакъ било въстановено отъ Бисмарка въ 1870 г. Въ Италия — отъ 1870. Въ Швейцария въ нѣкои кантони е било отгѣнено, а споредъ Федеративната Конституция отъ 1874 — отгѣнено въ цѣла Швейцария. Въ Белгия, макаръ запазено по право, по отъ 1867 не съществува *de facto*, защото всѣка смъртна присѣда се отгѣнява и наказанието замѣнява съ друго. Въ Холандия — отъ 1870 г. Въ Франция смъртното наказание не се прилага къмъ политически прѣстѣпници, а въ Россия — наопаки, т. е. прилага се само за политическитѣ прѣстѣпления. Общото сѣмление, общото течение е насочено противъ смъртното наказание. Кога ще се заговори и у насъ противъ този варварски остатѣкъ на минжлото? —

Б. Л.

### КАКЪ СЕ РАЗДАВАТЪ СТИПЕНДИИ.

Отъ писмото на единъ приятелъ отъ Виена ний извличаме много интересни свѣдения за какъ по комшийски управницитѣ раздаватъ стипендии.

Тази година много бѣдни студенти, които иматъ външната нужда да свършватъ или довършватъ по нѣкой клонъ отъ науката, сѣ оставени безъ помощъ, а между това отъ нашето Висше Училище и до сега още 18 души *свѣршващи* студенти се ползватъ отъ държавна помощъ за да догълнятъ познанията си, които не сѣ добили въ Висшето Училище. За тѣхъ се харчатъ общо 80,000 лева годишно.

И тѣзи година М-твото е отпущнало голѣми помощи за стипендианти; въ Виена напр. българи получаватъ по 150 л. мѣсечно, а много тамошни младежи слѣдватъ учението съ по 30 — 40 флорина мѣсечно. Между студентитѣ българи има мнозина, които иматъ възможность да прѣкарватъ даже въ игри и веселби.

Между тѣхъ има лица отъ богати родители и роднини и при това пакъ получаватъ стипендии. Напр. Ю. Д. братъ на прокурора при Софийската кассация, Димитръ Бажабановъ, синъ на единъ адвокатъ и професоръ; Владимиръ Виятовичъ, синъ на единъ голѣмъ чиновникъ въ София; Бащавеловъ, синъ на богатъ търговецъ; Маполовъ; Аврамовъ; Финговъ, родители със тоятелни, братъ инспекторъ; П. Козаровъ брата на извѣстния Ст. Загорски инспекторъ; за тоя стипендиантъ единъ уважаемъ нашъ приятелъ въ София билъ се изказалъ така: „ако всѣкой отъ роднинитѣ му, които сѣ на служба, даватъ по 30 пари на мѣсець, то пакъ ще може да слѣдва.“ И така натаатѣкъ.

Ний извличаме тия свѣдения изъ писмото на нашия приятелъ за любопитство на читателитѣ ни. Познато е въобще, че у насъ щедро сѣ възнаградени съ стипендии разни висши чиновнически и богатшки синове, а много млади сили се оставятъ да притѣпяватъ своитѣ способности въ борба съ единъ мизеренъ животъ. Така е вървѣло до сега и ще върви още въ нашата чиновническо-буржу-

азна държава; който е ималъ властта, раздавалъ е стипендии и служби на свои роднини и приятели. Тука, както и въ самия животъ, се забѣлѣзва класовото раздѣление на интереситѣ. И само социалиститѣ до сега сѣ издигали най силно свой гласъ за една справедлива и широка помощъ за отхраняването и образованието чедата на работния народъ.

### РАБОТНИЧЕСКАТА ЛИТЕРАТУРНО-ЗАБАВИТЕЛНА ВЕЧЕРИНКА.

По инициативата на настоятелството отъ тукашното Общо работническо дружество „Братство“, на 26 т. м. вечертъта, въ салонътъ на театра „Зора“, се даде една вечеринка. Цѣлта на тази вечеринка бѣше, да се даде едно приятно забавление на напипитѣ работници, които нигдѣ другагдѣ не могатъ да чуятъ блага дума. Залата бѣше прѣпълнена съ публика — и то повечето работници. При входътъ на залата, насрѣща се забѣлѣзваха поставени портретитѣ, украсени съ червено — отъ дѣсна страна на Карлъ Маркса, отъ лѣва на Ф. Ласала и върѣдъ сцената тоя на незабравимия български поетъ и революционеръ Хр. Ботевъ. Всичко това бѣше една приятна гледка за посѣтителитѣ. Часъ тѣ стана 8 1/2, завесата се дигна, и другарѣтъ ни Н. Хр. Габровски излѣзе на сцената, посрѣщнатъ съ шумни ржкоплѣскания. Той започна, като каза че прѣдметъ на сказката му е нуждата отъ създаване на единъ законъ за покровителството на работницитѣ, въпросъ, който сега за сега вълнува най много българскитѣ работници. Той спомѣна, че въ всичкитѣ държави на Западъ, даже и въ деспотическа Россия, има по-годи законъ, които ограничаватъ експлоатацията на труда и покровителствуватъ работницитѣ. Като съпостави нашитѣ економически условия съ тия на Западъ, и като наведе факта, че и нашата млада държава нагизва въ капиталистически фазисъ на своето развитие, съ което и у насъ се създава новата общественна сила, *пролетарията*, нуждата отъ създаване законъ за покровителството на работницитѣ е црвече отъ належаща. Като изложи устройството на сегашния капиталистически строй, той каза, че заедно съ развитието на ржчния пролетариятъ, развива се успорѣдно и *умотвенния*. Тѣй щото интереситѣ на единитѣ и другитѣ сѣ еднакви и като такива тѣ ги свързватъ и за туй трѣбва да си подадѣтъ ръка и задружно да се поведе рѣшителна борба противъ всички недѣзи на свѣрѣмното общество. Най сетитѣ каза той, държавата трѣбва да се заинтересува отъ този животрентуцъ въпросъ, и да помисли за халътъ на цѣлия работенъ народъ. Тѣзи си мисль той подкрѣпи съ разни факти, извлечени отъ официални документи. Всичкитѣ му думи бѣха изслушвани съ най голѣмо внимание. На свѣршекъ той напомни, че социалиститѣ сѣ единственитѣ и най-искренни защитници на всички угнетени и експлоатирани, затова при всѣки изборъ тѣ трѣбва да гласуватъ за тѣх. Освѣнъ това да се пов де и жива борба за работническитѣ искания, илюжени въ програмата на социалистическата партия. Свѣршекътъ на сказката се придружи съ живи ржкоплѣскания.

Слѣдъ това издекламирахъ се нѣкои отъ пламеннитѣ стихове на Ботева. Отъ декламаторитѣ особено внимание заслужава другаря ни Ст. Поповъ, който, като декламираше своитѣ особено оригинални и художественни стихове, привличаше вниманието на всички зрители, които го поздравяваха съ громки ржкоплѣскания. Всички този усѣхъ се дължи може-би на туй обстоятелство, че основнитѣ мотиви въ стиховетѣ му сѣ свѣрѣмни. При издекламираването на стихотворението „Лудий“, като награда поднесе му се и единъ букетъ. Представи се и сцената „Косидба“, дѣйствиющето лице въ която Атанасъ, човѣкъ старъ, разказваше твърдѣ любопитно за разрушителний процесъ, който се извършва въ областта на селскии поминѣкъ, а така сѣщо и за грубата военщина, жертва на която е станалъ синъ му Митю. Издекламираха се и двѣ стихотворения на Сръбски и Чехски. Бѣше нагласена и една сцена, „Работ. вечеринка“, прѣкраснитѣ и очарователни пѣсни въ която съживиха сѣрдцата на всички. Свѣршекътъ на вечеринката бѣше една жива картина, изображающа сринаването на капитализма въ свѣржествуванието на социализма. Публиката остана задоволена. Не можемъ да не забѣлѣжимъ обаче, че нѣкои слени излѣзохъ не тѣй сполучливо. Това се дължи може-би на неопитността на играчитѣ. Ний горѣщо прѣпорѣчваме на другаритѣ въ провинцията да

организираватъ подобни вечеринки, които ще бждатъ като изворъ за распространение идеитѣ на научния социализмъ.

С. Е. Русевъ.

### ДРЕВНАТА БУРЖУАЗИЯ И СОЦИАЛИЗМА

Подъ това заглавие е излезла въ Ямболъ една нова книжка, преводъ отъ полски, въ която се обсъжда единъ въпросъ отъ голѣма важность по социалистическата пропаганда. Социализма отъ день на день взима по голѣми размѣри. Въ най първитѣ капиталистически държави, гдѣто той е проникналъ на широко въ работническата класа, за социалиститѣ става нужда да обѣрнатъ своитѣ сили и за спечелването на селското и дребнозапаятчийско население. Отъ друга страна, социализма проникна въ страни като България, и много Австрийски области, гдѣто това население е още много голѣмо и гдѣто за социалиститѣ е много важно да знаятъ какъ да водятъ своята пропаганда.

Въ горпята брошура се распрavia, че по нѣкой начинъ ний не можемъ да игнорираме дрѣбната буржуазия и да гледаме на работитѣ презъ едни тѣсни очила. Среднитѣ слоеве, по самото си положение все повече сѣ принудени да пристѣпватъ подъ знамето на социалистическата партия. Тѣ се намиратъ между работницитѣ и капитала, като между чука и наковалницата. Тѣ сѣ остатѣкъ на средневѣковни врѣмена и въ сѣщото врѣме бждатъ пролетарин; за това отъ една страна тѣ хранятъ надѣжда да повѣрнатъ „доброто старо врѣме“, а отъ друга — постепенно губятъ надѣждата въ старитѣ партии, които се явяватъ или реакционни, или недѣятелни и перѣшителни да направатъ голѣми подобрения за широката народна масса. Като угнетявана класа отъ едрата буржуазия, тя се явява като естествена нейна опозиция; но тя не може да намѣри по ягкъ и по сигуренъ съюзникъ отъ работническата класа и социализма, който въ своята минимална программа иска за нея голѣми подобрения. Мнозина мислятъ, че влизанието на дрѣбната буржуазия въ рѣдоветѣ на социалистическата партия, прави тая послѣдната да отетѣпва отъ своята крайна цѣль. Това не е вѣрно. Дрѣбната буржуазия е осмѣдена на пропадание, ти нѣма нѣкой опредѣленна идея, когато гѣкъ социализма се опира прѣди всичко ла работническата класа, която всѣки денъ става по многобройна и по съзнателна...

Ний прѣпорѣчваме тая книжка на всичкитѣ ни другари. Нейното появявание е твърдѣ на врѣме за Българскитѣ социалисти. Цѣната ѝ е 15 ст. и може да се достави отъ Ямболъ или Сливенъ.

### ИТАЛИАНСКИ СТАМВОЛОВЪ.

Отъ нѣколко години пасамъ между италианската монархия и социализма се води усиленна борба. Отъ една страна тѣжката сиромашия, която тѣрпятъ италианскитѣ селяни, а отъ друг — борбата на работницитѣ, която всѣки денъ става по широка, тика италианския народъ къмъ социалистическата партия. Италианскитѣ управници съ своя кралъ на чело не могатъ да помогнатъ на то ва положение на пародаси, а напротивъ съ своето съсипателна външна политика и съ своята тѣжка военна система, съ която поддържатъ тройния съюзъ, тѣ сами агитиратъ за социализма.

Но тѣ не се задоволяватъ само съ това. Тѣ искарватъ на лице своето безсилие съ своитѣ груби произволи върху социалистическата партия.

Криспи, нѣкогашенъ борецъ за Италианската свобода, а сегашенъ Стамболовъ на Италианската монархия и притѣнителъ на сиромаситѣ, растури папослѣдъкъ 271 социалистически работнически дружества, както не отдавна разстрелваше селенитѣ въ Сицилии. Това растурило е станало едновременно по цѣла Италия, навечеръ въ 7 часа; конфискувани сѣж книжката и каситѣ на дружествата, отъ които сѣж взети хиляди левове. Заповѣдта за растурианетъ е била издадена осемъ дена по рано, но се е държала въ строга тайна за да се прѣдварятъ всѣкаквѣ мѣрки на самозащита отъ страна на работницитѣ.

Така, хайдушки и съ помощта на грубата сила, Италианския Стамболовъ е извършилъ единъ траматиченъ атентатъ противъ социалистическата партия.

Но грубо се лъжатъ враговетѣ на работническата класа. Тамъ гдѣто социализма е станалъ единъ силенъ противникъ на господствующитѣ класи, ума на тѣхнитѣ управници отдавна е исфирясалъ. Криспи принася мечешка услуга на Италианската буржуазна класа; неговия атентатъ е насоченъ противъ народа, а неговата полицейска сила открито го предизвиква къмъ баррикаденъ бой, къмъ революция.

Италианскитѣ социалисти ще съумѣятъ да се възползватъ отъ услугитѣ, които Криспи предлага на своята класа. Ако той растури тѣхнитѣ дружества, то не може да унищожи тѣхната идея, която расте и заяква изъ дълбочинитѣ на общественитѣ неволи. „Неговия ударъ противъ Италианската социалъ демократия е ударъ въ водата, — пише единъ социалистически вѣстникъ; а ако е направилъ нѣщо повече, тогава трѣбва да кажемъ, че това бѣше единъ ударъ, насоченъ противъ самата Италианска Монархия“.

Ако на работническитѣ дружества за напредъ не имъ се позволява да съществуватъ явно, то тѣ ще съществуватъ тайно; ако отдѣлни работници бѣдатъ осѣждани и затваряни както приятели имъ Феличи, то не може да се направи това съ цѣлата работническа класа. Социалистическата идея ще живѣе и расте въ сърдцата на тая класа и диктатори, като Криспи ще трѣбва да се сломятъ единъ дежъ. Италианската партия на угнетенитѣ и неправданитѣ ще продължава да води напредъ народа заедно съ другитѣ социалистически партии, безъ да могатъ разни укази и прикази да препречатъ нейния пътъ; не можа Бисмаркъ да спре социализма въ Германия; неможа руския деспотизмъ да спре социализма въ Полша; немогатъ Перри и Дюпон да отдѣлятъ работницитѣ отъ социализма; немогатъ Австрийскитѣ дворяни да спратъ борбата на социалиститѣ за всеобщо избирателно право; неможа Стамболовъ да унищожи социализма у насъ — не ще може и Италианския пигмей Криспи да събори гигантѣтъ на XIX вѣкъ.

### КАКВО СТАВА ВЪ ВОЙСКАТА.

Даваме мѣсто на слѣдующитѣ рѣдове за варварципитѣ, които ставатъ въ войската. Ний бихме желали, щото никой да не прѣмълчава това което знае и чува за човѣшкитѣ теглила въ нашитѣ казарми.

„Азъ не искамъ да ви безпокоя много. Нѣ съ нѣколко думи ще ви явж единъ фактъ, съ който ще се прибави още нѣщичко по писаното ви върху положението на войницитѣ

Прѣзъ мѣсець декемврий миналата година г-нъ капитанъ А. отъ 2 рота 17 Доростолски полкъ е разигралъ тази кървава сцена. За нѣкакви си частни кражби и др. случки отъ казармата на войницитѣ: Петръ Матевъ, Ф. Тодоровъ, Хюсеинъ Мехмедовъ и Петко Герчевъ билъ имъ ударилъ по 50 пръчки свалени на

земята и то по голо въ пристѣтствието на цела рота.

Азъ мисля, че самия фактъ прѣпорѣчва доста добръ г-да офицеритѣ въ лицето на почитаемия капитанъ А. и го оставамъ безъ коментарии. За не излишно считамъ да прибавя за успокоение на г-нъ капитана, че въ военното М-во има испратено писмо, но става толкова връме и не му се дало ходъ. Навѣрно Г-нъ М-ра не иска да си бие главата съ такива дреболии“.

## ВЪНШНА ХРОНИКА.

### Конгресса на германскитѣ социалисти.

Въ изрвитѣ си писма говорихъ за конгреситѣ на Трудъ-Юнионитѣ и на Французскитѣ социалисти. Съ това си писмо ще запозная накратко читателитѣ на в. *Социалистъ* съ конгресса на германскитѣ социалисти, съ въпроситѣ и дебатитѣ, които се развиха въ него и съ рѣшенитѣ, които той взема.

На 21/о Окт. се отвори конгресса въ Франкфуртъ на Майнъ. Той трая цѣла недѣля. На конгресса дѣйствително трѣбваше много връме и повече заседания, защото се дава отчетъ за еднагодишната дѣятелност на една силна и добръ организирана партия, гдѣто се подигнаха въпроси отъ теоритически характеръ, и се взеха важни мѣрки за понататъшната пропаганда.

На този конгрессъ е имало повече делегати отколкото на предишнитѣ. Числото имъ се въскъчва на 224. Между присѣдствующитѣ делегати, Адлеръ е прѣдставлявалъ Австрия и Лассеръ — Англия.

Едни отъ най важнитѣ въпроси поставени на дневенъ редъ, бѣхъ пропагандата въ селата, гласуването на бюджетитѣ отъ баварскитѣ социалистически депутати и картелитѣ (съдружаванията) на прѣдприемачитѣ.

Първи Либкнехтъ взима думата и слѣдъ поздравителнитѣ рѣчи, очертава историтѣ и развитието на социализма въ Франкфуртъ, тѣсно свързана съ историтѣ на партията. Франкфуртъ е прѣгърналъ съ симпатии социалистическитѣ идеи, проповѣдвани въ рѣчитѣ и программитѣ на Лассалъ слѣдъ дълги спорове, влезе въ общата социалистическа партия. Отъ тогасъ социалиститѣ сѣж вървѣли винаги напредъ. Тѣ побѣдиха Бисмарка и унищожиха изключителния законъ. Сега търсятъ нови оръжия за да ги съсиятъ, но тѣ отъ никого и отъ нищо не се боятъ; тѣ приематъ борбата понеже пакъ тѣ ще излезатъ побѣдителни.

Повдига се въпроса за намаление на заплатата на редакторитѣ и на членовѣтъ на управителния комитетъ; искава се мнѣние щото ти да не надминава 3000 марки годишно. Вебелъ и много други сѣж противъ това прѣдложение и слѣдъ дълги разисквания то се отхвърли.

На читателитѣ трѣбва да е извѣстно, че Германия е съюзъ, съставенъ отъ нѣколко държавници, като Бавария, Пруссия, Саксония и др. Ставатъ шумни дебати, когато става дума за гласуването на правителствения бюджетъ въ Ландтага отъ Фолмара и други баварски депутати-социалисти. Вебелъ говори но не за да упрѣква баварцитѣ, а само за да напомни че тѣ не трѣбва да се отдалечаватъ отъ программата и да не отстъпватъ отъ началата на партията. Той казва, че тѣхната тактика въ Ландтага е дала поводъ на буржуазния печатъ да укорива социалиститѣ и да се мѣчи да сѣже раздоръ между баварскитѣ социалисти и оста алата частъ отъ партията. Фолмаръ заявява, че мѣстнитѣ условия не позволяватъ да се дѣйствува по другъ начинъ и най сетнѣ конгресса приема рѣшение, спорѣдъ което се дава пълна свобода на депутатитѣ въ Ландтагитѣ за да гласуватъ за бюджетитѣ, както тѣ виждатъ за най добръ.

Въ връме на прѣбирнитѣ никакви лични умрази не се срѣщна, както искатъ да кажатъ нѣкои вѣстници. Рѣшенитѣ, които се приемаха, не ще бѣдѣтъ въ ущърбъ на программата, защото иначе, ти трѣбва прѣдварително да се измѣни. И наистина, тамъ гдѣто официалния бюджетъ е гласуванъ отъ социалист. депутати въ Ландтага, то е само защото тѣ виждатъ че по тоя начинъ се подобрява положението на селенитѣ, но началата никакъ не се нагърняватъ. Въобще това сѣж такива въпроси, които чисто зависятъ отъ мѣстнитѣ условия.

(Слѣдва).

## РАБОТНИЧЕСКИ ИНСПЕКТОРЪ.

Исблъскалъ го отъ дюкяна. На 25-и Октомврий прѣзъ нощта въ Кюстенлѣ гостилничаря Тома Т. Константиновъ (досѣ янински грѣкъ) по най позоренъ начинъ испѣди слугата си Петъръ, слѣдъ като поперѣжя и истика изъ дюкяна си. Причината била тѣзи: Петъръ си поискалъ прѣказания денъ платата, защото срока на служба му истекълъ. Господаря (горѣ казанъ) искалъ да го задържи да изработи: счупенитѣ днитѣ прѣзъ които е боledувалъ и отпуската която е взималъ за да си отива у дома по нѣкой пътъ. Много лесно умѣй бай Тома да се расчиства смѣткитѣ! Не стига че заплащаша нищожна плата, но и неел не му дава. Но не ли бай Тома е господаръ днеска, — той има право. Работницитѣ печелятъ за своитѣ подарци, а господаритѣ и залъга знаятъ да имъ зиматъ отъ устата

### МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ

Ловечъ. — Б. Ч. — Казахъ още единъ пътъ. Извинявай! Вѣстника ще идва. Книгитѣ нѣма тука.  
Разградъ. — К. Отъ вашата дописка направихме съединение въ вѣстника.

## ОБЯВЛЕНИЯ

### ЛОТАРИЯТА

на Работническия клубъ „Солидарность“ въ гр. Варна е теглена на 9 Октомврий 1894 г. Печелятъ № № 276, 1068, 1931, 88831, 285, 84, 2190, 1946, 1770, 206, 27844, 442, 1096, 824, 253, 2080, 100, 2222366, 1672, 153, 1079 и 903.

Останалитѣ (10) десѣтъ билета не побѣдиха по причина че не сѣж ги заплатили.

Тези отъ г. г. които печелятъ да се обарватъ съ билета си най късно 15 дни отъ денъ на публикуването на това обявление на прѣдметъ Петъръ Булашевъ, шивачъ Варна, за да получатъ прѣдмета си, слѣдъ който сѣж губятъ правото си за получаване на прѣдметъ си.

### Отъ настоятелството на Клуба.

## СТУДЕНТЪ

търси уроци, черт. работи, прѣводъ отъ френски на български или др. нѣкой подходяща работа. Адр. чрѣзъ адм. на „Социалистъ“, чат. „Напредъкъ“ за Н. М.

Настоятелството на новооткритото читалище „Орачъ“ въ с. Гостилица (Дрѣнов. община) честь има да апомоли всички любители и доброжелатели на подобни народообразителни цѣли, да спомогнатъ съ по-нѣщо отъ лицето ни; молимъ сѣжко и г. г. редакторитѣ разни вѣстници и списания, да испратятъ даромъ по единъ екземпляръ отъ своитѣ издания.

Ония господа, които благоволятъ да спомогнатъ съ нѣщо читалището ни, същеврѣмъ да съобщаватъ и имената си, за да ги сваме въ книгата на пожертвованитѣ.

с. Гостилица 13-й Октомврий 1894 г.

### Отъ Настоятелството.